

будущего социального работника. Подано распределение часов по видам деятельности, отведенные на изучение курса. Сформулировано теоретическое и практическое значение, цели и задачи представленной на рассмотрение тематики. Осуществлено характеристику содержательного наполнения учебных модулей дисциплины. Определены формы работы студентов для изучения курса.

Ключевые слова: профессиональные компетенции, учебный план, учебная дисциплина, содержательные модули, учебная дисциплина.

KOVALCHUK OLGA. *Implementation of opportunities of educational discipline "introduction to specialty" on the formation of the professional competence of future social workers.*

The article analyzes the possibilities of the academic discipline "Introduction to a specialty" in relation to the formation of professional competence. In the course of the research, the state of scientific developments in the field of training future social workers in the conditions of a higher educational institution is highlighted. Characterized by the concept of "competence". The general approaches to the definition of professional competencies are analyzed. The role and place of educational discipline in the structure of professional formation of the future social worker is outlined. The division of hours according to the types of activities assigned to studying the course is given. The theoretical and practical significance, the purpose and the tasks submitted for consideration of the subject are formulated. A characteristic of content content of the study modules of discipline is carried out. The forms of work of students for studying the course are outlined.

Key words: professional competences, curriculum, educational discipline, content modules, educational discipline.

УДК 37.013.42(078)

Конончук А.І.

ІННОВАЦІЙНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У статті обґрунтовано необхідність упровадження інновацій у процес професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників з урахуванням специфіки їхньої майбутньої діяльності та освітнього середовища університету. Визначено можливості використання добродійної діяльності у розв'язанні соціально-педагогічних проблем та професійному становленні майбутніх фахівців соціальної сфери. Подано результати опитування студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя щодо з'ясування сутності добродійності. Охарактеризовано добродійну акцію та імпрезу як інноваційні форми особистісного і професійного зростання майбутніх фахівців у

доброчинній діяльності, технологію і умови їх організації. Представлено досвід проведення доброчинних акцій, імпрез у Ніжинському виші.

Ключові слова : інновація, професійна підготовка, доброчинність, доброчинна діяльність, доброчинна акція, імпреза, майбутні фахівці соціальної сфери.

Сучасна соціально-економічна ситуація, військові дії на Сході України підсилили процеси розшарування суспільства, безробіття, зростання кількості тяжко хворих, інвалідів, біженців, категорій сімей і дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, і потребують розробки як стратегічних перспектив їх вирішення, так і пошуку стандартів та технологій підготовки відповідних фахівців для роботи у соціальних закладах різного спрямування з різними категоріями клієнтів. Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань вищих навчальних закладів передбачає забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності. Інтегративним показником якості такої підготовки майбутніх фахівців виступає їх професійна компетентність, яка визначає здатність успішно вирішувати професійні завдання, проблеми, що виникають у реальних ситуаціях діяльності, з використанням знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення і професійного досвіду та спираючись на професійні, світоглядні і громадянські якості, морально-етичні цінності. З огляду на це актуалізується упровадження у процес підготовки майбутніх фахівців інноваційних форм та методів освітньо-виховної діяльності з урахуванням специфіки їх майбутньої діяльності та освітнього середовища університету (інновація з лат. *innovation* – оновлення, зміна). Цей інструментарій динамічно розвивається і використовується у світовій практиці підготовки фахівців соціальної сфери у вищих навчальних закладах. Він допомагає перевести майбутніх фахівців на позицію активного учасника, співавтора, партнера і співвиконавця всього освітньо-виховного процесу.

До розгляду проблеми професійної підготовки соціальних працівників і соціальних педагогів зверталось багато вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: О. Безпалько, І. Богданова, В. Бочарова, Р. Вайнола, І. Зверева, І. Зимня, А. Капська, О. Карпенко, І. Ковчина, В. Курбатов, Г. Лактіонова, Г. Локарева, Л. Міщик, В. Поліщук, С. Харченко та ін. Сучасні дослідження теоретичних та організаційно-технологічних аспектів професійної підготовки фахівців соціальної сфери зорієнтовані на вивчення підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників до взаємодії з різними категоріями клієнтів (Л. Іванова, Ю. Мацкевич, Л. Пінчук, Р. Чубук, В. Леонова, О. Михайленко, Н. Шпиг, М. Ярошко та ін.); формування готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до організації та здійснення різних напрямів професійної діяльності (А. Ведмедюк, С. Гришак, Т. Лесіна, О. Луганцева, М. Малькова, С. Пащенко, О. Платонова, О. Пожидаєва, О. Тютюнник, І. Трубавіна, О. Філь, О. Шароватова); розкриттю різних аспектів та сучасних підходів до технологій процесу професійної соціально-педагогічної підготовки (В. Багрій, З. Бондаренко, О. Коваль, З. Фалинська та ін.); проблем професійно-особистісного становлення майбутнього фахівця (Т. Веретенко, О. Гура, І. Козич, Л. Литовченко, О. Москалюк,

О. Патинок, Г. Первушина, О. Пономаренко, Л. Смеречак, Т. Спіріна та ін.); охарактеризовано особливості професійної підготовки фахівців соціальної роботи різних рівнів за кордоном (Н. Горішна, О. Бартош-Пічкач, Г. Лещук, О. Пришляк, В. Тищенко та ін.). Вчені наголошують на важливості того, щоб на ранніх етапах соціального й професійного становлення майбутні фахівці почали осмислення свого життєвого вибору, побачили його зв'язок із цілями й завданнями обраної професії, знайшли необхідні умови для успішного оволодіння відповідними вміннями і навичками, а також були залученими у спеціально організовану діяльність з розвитку своїх соціально-професійних орієнтирів та набуття досвіду. На наш погляд, такою діяльністю, необхідною для професійного розвитку (формування професійних компетентностей) майбутнього фахівця і його особистісного зростання є добродійна діяльність під час навчання у вищому навчальному закладі. Досвід використання добродійної діяльності у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників на факультеті психології і соціальної роботи у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя засвідчує її інноваційність. Разом з тим аналіз досліджень зазначених науковців дозволяє стверджувати, що проблема фахової підготовки соціальних педагогів та соціальних працівників у добродійній діяльності не була предметом спеціального дослідження і заслуговує на увагу.

Мета статті – обґрунтувати інноваційні можливості добродійної діяльності у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери, розкрити її сутність, охарактеризувати добродійну акцію та імпрезу як інноваційні форми особистісного і професійного зростання майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників у контексті осмислення добродійності у розв'язанні соціальних проблем.

Для України добродійна (благодійна) діяльність - явище не нове. Адже основою розвитку добродійності стали милосердя, благодійність, альтруїзм, гуманізм, небайдужість до сторонніх проблем – риси, які здавна притаманні ментальності українців. Історик В. Ключевський зазначав, що «...благодійність - слово із суперечливим значенням і дуже простим змістом. Його по-різному трактують, але однаково розуміють. Спитайте, що означає робити добро ближньому, і, можливо, ви отримаєте стільки відповідей, скільки у Вас співрозмовників. Але поставте їх безпосередньо перед нещасним випадком, перед людиною, яка страждає, з питанням, що робити, - усі будуть готові допомогти, хто чим зможе» [4, с. 3]. Закон України «Про Товариство Червоного Хреста України» (розділ I, ст. 3) так визначає сутність добродійної діяльності: «Добродійна, благодійна діяльність – це діяльність, що пов'язана з наданням допомоги та підтримки тим, хто її потребує, виходячи із загальнолюдських принципів гуманності та взаємодопомоги, яка здійснюється виключно безкорисливо (без мети одержання прибутку чи іншої вигоди)» [8, с. 22]. Основна мета благодійності полягає в забезпеченні можливості досягнення соціально допустимого рівня життя для тих груп населення, які під впливом різних соціальних ризиків не можуть самостійно реалізувати свої загально визнані соціальні права.

Дослідження науковцями феномену доброчинності дало можливість окреслити генезу виникнення доброчинної діяльності у нашому суспільстві, осмислення її значення і змісту у теперішній час (Т. Алексеєнко, А. Данілова, Т. Журавель, І. Зверєва, Н. Калениченко, О. Лавруненко, Т. Лях, В. Мельникова, С. Поляруш, Н. Сейко, О. Сухомлинська та ін.), використання для професійного становлення студентів (О. Безпалько, З. Бондаренко, Н. Заверико, Т. Лях, В. Петрович, С. Харченко та ін.). Аналіз досліджень дозволяє стверджувати, що прояви доброчинності в Україні існували здавна, поступово трансформувались у традиції, що жили століттями й переходили із покоління в покоління і сьогодні активно продовжуються у волонтерстві. За визначенням Т. Лях, волонтерство «...це – благодійна діяльність, яка здійснюється фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, просування по службі, заради добробуту та процвітання спільнот і суспільства загалом; гуманістична діяльність, яка спрямована на соціальну допомогу певним верствам населення» [6, с.14-15].

Сьогодні роль волонтерства у соціальній сфері визнана на Державному рівні, що знаходить своє підтвердження в окремих законодавчих документах, зокрема, у законах України « Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про соціальні послуги», «Про благодійництво та благодійні організації», «Про волонтерську діяльність», у яких добровільна праця волонтерів визнається необхідною та суспільно корисною. Значна кількість студентської молоді займається волонтерською роботою, однак дослідження останніх років (З. Бондаренко, В. Злишков, С. Лукомська та ін.) висвітлюють тенденцію зменшення кількості волонтерів, які працюють у соціальній сфері. У багатьох організаціях ще не сформовано оптимальної моделі волонтерської роботи, особливо у ВНЗ, яка включала б ефективні механізми залучення, відбору, навчання та моніторингу, а також процесу супервізії й заохочення, що є вагомими етапами успішної діяльності волонтерів [3].

Для студентів – майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників - волонтерство - це можливість спробувати себе в майбутній професії ще під час навчання у ВНЗ, а принципи гуманізму та милосердя, які лежать в основі волонтерської роботи, якнайкраще сприяють професійному розвитку та становленню особистості фахівця. Завдяки волонтерській діяльності студенти отримують більш глибокі знання з соціальних проблем, реальні уявлення про спосіб життя різних верств населення, нові навички й досвід загального характеру, зокрема, комунікативні, досвід спілкування з різними людьми та досвідділового спілкування, що сприяє самореалізації завдяки переходу до більш активного способу життя через відчуття себе корисним. У плані професійного становлення надбання волонтерів включають: перевірку власної теоретичної та практичної підготовки на практиці; самодіагностику професійної придатності; стійку динаміку соціально-ціннісної складової в системі професійної мотивації; набуття додаткових фахових знань з майбутньої спеціальності; напрацювання навичок спілкування з майбутніми клієнтами, спілкування з професіоналами в обраній спеціальності; знайомство з новими методиками та технологіями.

Починаючи з 1999 р. на факультеті психології та соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя до Дня працівників соціальної сфери започатковано проведення святкових благодійних імпрез та добродійних акцій, які потребують прояву професійної активності у студентів (починаючи з першого курсу) та забезпечують їм успіх у ній, спрямовані на розвиток творчих здібностей, сприяючи тим самим їх професійному та особистісному зростанню як майбутніх фахівців. Ми визначаємо імпрезу як комплексну, тематичну форму організації колективної творчої діяльності, де підводяться підсумки добродійних справ студентів і викладачів факультету за певний проміжок часу, яка присвячена актуальній соціальній проблемі територіальної громади та професійним шляхам її вирішення. Проаналізувавши досвід проведення імпрез, ми можемо з упевненістю стверджувати, що така форма роботи дає можливість проявити милосердя і благодійність в дії всім учасникам, розкрити свій творчий потенціал, у доброзичливому професійному колі подякувати колегам і партнерам за співпрацю, надати адресну допомогу тим, хто її потребує, а отже – здатна привернути увагу студентської молоді. Імпрези проводимо спільно з соціально-педагогічними закладами, установами та організаціями м. Ніжина і району (ЦСССДМ, ЗНЗ, ДНЗ, Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей, Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів та ін.). Учасниками імпрези є студенти - майбутні соціальні педагоги і соціальні працівники; викладачі і співробітники факультету; соціальні педагоги (соціальні працівники), які працюють в соціально-педагогічних закладах, установах, організаціях м. Ніжина і району та їх вихованці; представники однієї із уразливих категорій населення, соціальна проблема яких є темою імпрези (наприклад, діти-сироти; прийомні сім'ї тощо), керівники і учасники творчих студій факультету і університету (хореографія, вокал, художня майстерня, рок-клуб, авторська поезія і музика та ін.), наукових товариств, редактори газети факультету «Синій птах» та студентського сайту, представники ЗМІ міста, району, області, спонсори і меценати, представники органів місцевого самоврядування, громадських організацій, батьки. За мету проведення імпрез ми визначили - створити умови для розвитку творчого потенціалу особистості як складової професійного самовизначення майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників для вирішення професійних завдань майбутньої професійної діяльності шляхом особистої участі у добродійній діяльності, формування студентсько-викладацького колективу та розвиваючого освітньо-виховного середовища факультету (університету).

Багаторічний досвід проведення імпрез (15 років) засвідчує результативність даної форми роботи, що виявляється: у практичному і науковому ознайомленні студентів з актуальними соціальними проблемами, особистої участі у їх вирішенні, що сприяє усвідомленому професійному самовизначенню, формуванню мотивації на розвиток професійної компетентності під час навчання в університеті; підвищенні обізнаності студентів про обрану професію і свої можливості в оволодінні нею; приверненні уваги учасників, громадськості до проблем соціального захисту, допомоги і підтримки вразливих категорій населення міста і району; виявленні милосердя і добродійності в дії; емоційному

наснаженні учасників на соціальну значущість професій соціального педагога і соціального працівника ; поповненні наукових і творчих студій факультету новими учасниками; покращенні поінформованості громади міста і району про важливість професійної діяльності фахівців соціальної сфери, успішну діяльність факультету психології та соціальної роботи НДУ ім. М. Гоголя у їх підготовці.

Технологія організації і проведення імпрези передбачає такі етапи: підготовчий (висунення ідеї, визначення теми, створення ради по організації і проведенню імпрези, планування заходів і термінів їх проведення, розробка розгорнутих планів організації запланованих заходів, загального сценарію імпрези; рекламно-інформаційне забезпечення імпрези; визначення цільової групи (діти-сироти, студентські сім'ї, прийомні сім'ї тощо) та джерел фінансування для надання адресної допомоги; організація партнерської взаємодії з фахівцями соціальних закладів, установ, організацій, представниками органів влади та громадськості); етап реалізації програми заходів згідно календарного плану (поточна оцінка проведених заходів учасниками і організаторами, безпосереднє проведення імпрези); підведення підсумків (зібрання організаторів і представників груп учасників для обговорення результатів спільної діяльності, висвітлення підсумків роботи у ЗМІ та соціальних мережах, творчий звіт про виконання з додатками (анкети учасників, фото, відеоматеріали, зразки рекламної продукції тощо); етап післядії як висунення нових ідей і пропозицій щодо подальшої роботи у цьому напрямі.

Як форма організації діяльності імпреза має комплексний характер. До її складу входять : благодійна акція «Допоможи ближньому» по збору речей, що були в користуванні (одяг, взуття, іграшки, книги тощо) для подальшого передання тим, хто їх потребує (для цього на факультеті організовується постійно діючий пункт прийому речей, складається графік роботи і списки чергових (студентів), ведеться книга обліку, облаштовується місце для зберігання речей); науково-практична конференція, присвячена актуальній соціальній проблемі і тематично пов'язана з темою імпрези (наприклад, «Творчість як важливий компонент професійної діяльності соціального педагога і соціального працівника», «Захист прав дитини – важлива функція працівника соціальної сфери» тощо); конкурсний відбір до творчих студій і груп факультету (кастинги, презентації, виставки робіт тощо); виступи з тематичними програмами (наприклад, «Краплина радості») перед вихованцями соціальних закладів, клієнтами соціальних служб, ветеранами тощо; дослідження мотивів професійного вибору студентів I-го курсу та процесу їх адаптації до освітньо-виховного процесу ВНЗ; конкурс «Краща група факультету»; посвята першокурсників у студенти; засідання ради по організації і проведенню імпрези, в тому числі робота студій, творчих груп, окремих учасників згідно графіку; випуск тематичної газети «Синій птах»; власне імпреза як творче підведення підсумків вищезазначених форм роботи.

Інноваційною формою добродійної діяльності майбутніх працівників соціальної сфери також є добродійна акція. Ми визначаємо добродійну акцію як масову форму вмотивованої благодійної діяльності по розв'язанню актуальних соціальних проблем, яка характеризується чіткою спрямованістю на об'єкт

надання допомоги, багатовекторністю змістовного наповнення, інтенсивністю організації та проведення і спрямована на конкретний результат. Найяскравішими прикладами добродійних акцій, які стали традиційними, можна назвати: акцію «Допоможи ближньому» по збору одягу, взуття, іграшок, дитячих книжок та інших речей, що були в користуванні, і передача цих речей тим категоріям населення, які їх потребують; акція «Крапля по краплі» з підтримки розвитку сімейних форм опіки для дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування; акція «Ланцюг пам'яті», присвячена вшануванню пам'яті героїв Небесної сотні; акція «З вірою в серці» по збору коштів на лікування важкохворих дітей м. Ніжина та інші. Досвід професійної підготовки фахівців соціальної сфери дозволяє нам зробити висновок, що до участі у добродійних акціях слід залучати студентів усіх курсів; поступово розширювати коло тих, на кого спрямовуються добродійні акції; постійно стимулювати розвиток цікавих ідей, у яких концентровано відображається активна життєва позиція (соціально-ціннісні установки, творчий потенціал, патріотизм тощо) організаторів і учасників. У таких формах роботи вирішуються не тільки соціальні, а й професійні проблеми: накопичується досвід, розвивається професійна компетентність майбутніх фахівців.

Добродійні акції, які використовують у практиці роботи соціальні педагоги і соціальні працівники, та до яких доцільно залучати студентів, можна поділити на дві групи:

1. Система заходів, мета яких – пропаганда установок або цінностей, діяльності або програм, привернення уваги до проблеми або події. До таких акцій можна віднести розповсюджені у практиці роботи соціальних закладів і установ, громадських організацій ярмарки вакансій (мета – привернення уваги молоді до проблем зайнятості, програм молодіжного працевлаштування тощо); цільовий марафон як форму довготривалої цілеспрямованої взаємодії суб'єктів та інші.

2. Заходи, основне завдання яких полягає у зборі ресурсів (коштів, речей тощо) і передавання їх наперед визначеному суб'єкту. Такі акції можуть бути елементом більш масштабної події – масового свята, тематичного дня, концерту тощо. Наприклад, благодійна лотерея на День міста, благодійний концерт, всі кошти від якого перераховуються для раніше визначеного адресата тощо.

За терміном проведення можна виділити короткотермінові, середньо термінові та довготривалі акції.

Ефективність проведення добродійних акцій забезпечується врахуванням у їх організації наступних умов:

1) актуальність обраної теми, яка повинна бути не тільки зрозумілою учасникам акції, але і викликати у них певний емоційний відгук, тому підготовчий етап має роз'яснювальний та рекламний характер;

2) у програмі акції треба передбачити зміну рольової поведінки учасників, наприклад: глядач – співучасник (суб'єкт) соціальної проблеми – благодійник тощо. Не варто зловживати простими прийомами, наприклад, зосереджувати увагу слухачів на пожезті їх кумира у рамках благодійного концерту. Звичайно, вони відгукнуться на заклик улюбленого виконавця, візьмуть участь у зборі

коштів, але діяти будуть, скоріше, під впливом моменту, неусвідомлено, що знижує виховний вплив добродійної діяльності;

3) адресат акції повинен бути не абстрактним (дітям – жертвам війни на Донбасі), а максимально конкретним (дітям із табору біженців із Донбасу селища Н.). Дуже добре, коли пізніше буде отримана і повідомлена учасникам акції подяка від тих, кому були перераховані кошти, передані речі, подарунки тощо;

4) добродійність не повинна бути примусовою. Надзвичайно важливо, щоб студентська молодь брала участь у добродійних акціях за власним переконанням, щоб добродійність була для неї вмотивованою. У будь-якому випадку необхідно шукати додаткові засоби її мотивації, а не роздавати лотерейні білети як необхідне навантаження до білета в театр або погрожувати дисциплінарними заходами за відмову від участі у виготовленні подарунків дітям-сиротам до Дня Святого Миколая;

5) як правило, благодійні акції передбачають збір коштів, тому соціальний працівник повинен пам'ятати, що будь-які збори коштів та інших ресурсів потребують прозорого звіту про їх отримання і витрати;

6) у проведенні добродійної акції необхідно дотримуватися технології організації даного виду заходу, яка складається з таких етапів: підготовчий, власне проведення (реалізація), підсумковий (оціночний), післядії. Охарактеризуємо методичні особливості організації кожного з етапів.

1. Підготовчий: передбачає визначення актуальної соціальної проблеми і конкретної цільової групи клієнтів для надання допомоги; конкретизація теми та визначення кола учасників; створення організаторської групи проведення акції та обрання її керівника; розробка і написання плану (сценарію); формулювання назви акції (чітка, локанічна, зрозуміла); чіткий розподіл обов'язків по підготовці акції, контроль, перевірка їх виконання; проведення репетицій окремих моментів, а при необхідності - вцілому; вибір розпорядників; підбір (створення) атрибутів, символіки тощо; визначення часу і місця проведення (оформлення інтер'єру у відповідності до теми); запрошення ЗМІ для висвітлення ходу проведення акції; підготовка оголошення про акцію (прес-реліз), розповсюдження його у ЗМІ, соціальних мережах, на дошках оголошень тощо; запрошення цільової аудиторії, авторитетних осіб; підбір технічного оформлення акції (мікрофони, музичний супровід, інші потрібні засоби); організаційна підготовка місця проведення (перевірка дієздатності технічного оснащення, освітлення тощо).

2. Власне проведення: передбачає реалізацію програми акції; крім того, треба мати на увазі можливість появи незапланованих обставин, максимально їх спрогнозувати та на такий випадок сформулювати запасні варіанти дій.

3. Підведення підсумків (оцінка результатів): передбачає спільне обговорення групою організаторів результатів проведення акції (що вдалося втілити, що ні? чому?); розміщення звіту, фото, відео, відгуків учасників про акцію (особливо цільової аудиторії) у соціальних мережах, ЗМІ, подяки найкращим організаторам, учасникам, партнерам тощо.

4. Післядія – бажання учасників і організаторів у подальшому брати участь в добродійних акціях. Цей етап буде мати місце, якщо три попередні організовані і проведені успішно.

Залучення студентів до добродійної діяльності допомагає їм як майбутнім спеціалістам зрозуміти проблеми і труднощі інших людей, набути професійних умінь та навичок, практичного досвіду, відчутти власну причетність до добродійних справ громади свого міста, регіону, держави. Це і є тим підґрунтям, що допомагає відповідно до викликів світової практики і тенденцій розвитку вищої освіти професійно розвивати майбутніх соціальних працівників водночас оволодіваючи досвідом майбутньої професійної діяльності і тим самим дбати про власну самореалізацію.

З метою з'ясування осмислення майбутніми фахівцями добродійної діяльності для їх професійного розвитку було проведено емпіричне дослідження серед студентів факультету психології та соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Респондентами виступили студенти, які навчаються за освітніми програмами «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота» (70 осіб). За допомогою анкетування ми спробували визначити: як студенти розуміють сутність добродійної діяльності, добродійних акцій, імпрез, що обумовлює їх ефективність, кому вони потрібні, якими мають бути добродійці, який досвід участі у добродійній діяльності вони мають. Так, всі опитані, даючи визначення сутності добродійної діяльності вказали на її суттєві змістові аспекти: добровільність діяльності, спрямованої на допомогу тим, хто цього найбільше потребує; безкорисність допомоги з використанням різних ресурсів (грошова допомога, речі тощо). Серед умов ефективності добродійної акції, імпреди були визначені наступні: актуальність теми, організованість, масовість, доступність для кожного, добровільність участі, надання адресної допомоги великій кількості людей, у вирішенні соціальної проблеми пробудження свідомості громадян. У відповіді на питання: «Кому і для чого потрібні добродійні акції?» – студенти вказали цілий спектр різних груп населення, для яких проводяться такі акції, що свідчить про обізнаність майбутніх фахівців щодо соціальних проблем різних категорій населення. Разом з тим респонденти вказали і себе як тих, кому ці акції потрібні як для звичайних громадян, так і для покращення своєї професійної підготовки.

Серед якостей особистості, які повинні бути притаманні добродійцям, студенти назвали такі: доброта, милосердя, щирість, гуманність, чесність, готовність прийти на допомогу, доброзичливість, безкорисливість. 59% з опитаних брали участь або були організаторами добродійних акцій або імпред. Вони відзначили, що цей досвід навчив їх бути відповідальними, небайдужими до людей, робити добро («і це не так складно як здавалось раніше!»); бачити результати своєї роботи, дієвої любові та справедливості, підтримки; використання творчого підходу в організації різних видів діяльності. Респонденти вказали, що у майбутній професійній діяльності зможуть використати досвід з власної участі у добродійних акціях («Допоможи ближньому», «Від серця до серця», «Барви життя», концерти, вистави, свята та ін.) та імпредзах (з освітньо-виховної практики роботи на факультеті). Таким чином, використання імпредзах, добродійних акцій як інноваційних форм роботи у процесі фахової підготовки соціальних педагогів, соціальних працівників дієво допомагає їх професійному становленню, формує соціальну і професійну компетентність майбутніх фахівців

оскільки це особиста участь, особистий досвід, який вдало поєднує теорію і практику професійної підготовки, актуалізуючи соціальні цінності професії через емоційне сприйняття (відчуття) учасників і організаторів (студентів).

Проведений теоретичний аналіз наукових розвідок, власний досвід роботи, емпіричне дослідження переконують у необхідності використання інноваційності у професійній підготовці фахівців соціальної сфери. Ми розглядаємо добродійну діяльність як складову професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників, як школу професійного і особистісного розвитку, успішної самореалізації, яка згуртовує студентство навколо об'єднуючих справ та інтересів, стимулює колективну співтворчість і співпрацю, спрямовує їх на захист вразливих категорій населення, довкілля, культурних та національних цінностей, а також створює умови для виховання професійно-значущих якостей особистості – милосердя, ініціативи, відповідальності та інші. У цьому контексті, як ми вважаємо, добродійна діяльність має дієвий потенціал інноваційності, який підсилюється використанням інноваційних форм роботи – добродійною акцією та імпрезою. Подальше дослідження буде відбуватися у напрямку розробки інноваційних технологій професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери.

Використана література:

1. Бондаренко З.П. Роль волонтерства у соціальному та професійному становленні студентів класичного університету / З.Бондаренко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка : збірник / [гол.ред. М.О. Носко М.О.]. – Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г.Шевченка, 2012. – Т.1. – Вип.104.- С.34-37. - (Серія: педагогічні науки).
2. Виховання особистості у добродійній діяльності: метод.посібник / [Алексєєнко Т.Ф., Данілова А.П., Малиношевський Р.В. та ін.] / під заг.ред. Т.Ф.Алексєєнко. – Ніжин: ПП Лисенко, 2015. – 192 с.
3. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Психологічні особливості волонтерської діяльності у сучасній Україні: мотиваційний аспект / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська : // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського : збірник наукових праць // Психологічні науки: / [за ред. Н.О. Євдокимової]. - №2(15), жовтень 2015. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. – С. 40-46. – (Серія : психологічні науки).
4. Ключевський В.О. Добрыя люди Древней Руси / В.О.Ключевский. – М. : [б.и.], 1896. – 152 с.
5. Конончук А.І. Волонтерство як шлях професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / А.І.Конончук // Наукові записки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / [за заг.ред. проф. Є.І.Коваленко]. – Ніжин: Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. - №6. – Ч.І. – С.158-163. – (Серія: Психолого-педагогічні науки).
6. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / [за ред. Т.Л. Лях; авт. кол. : З.П. Бондаренко, Т.В. Журавель, Т.Л. Лях та ін.]. – К. : Версо-04, 2012. – 288 с.

7. «Про волонтерську діяльність» : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>.

8. «Про Товариство Червоного Хреста України» : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.redcross.org.ua>

КОНОНЧУК АНТОНИНА ИВАНОВНА. *Інновації в професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери.*

В статті обґрунтована необхідність впровадження інновацій в процес професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників з урахуванням специфіки їх майбутньої діяльності і освітнього середовища університету. Визначені можливості використання благодійної діяльності в розв'язанні соціально-педагогічних проблем і професійному становленні майбутніх фахівців соціальної сфери. Представлені результати опитування студентів Ніжинського державного університету імені Григорія Сковороди про сутність благодійності. Дана характеристика благодійної акції і імпрези як інноваційних форм особистого і професійного розвитку майбутніх фахівців в благодійній діяльності, технологія і умови їх організації. Представлено досвід проведення благодійних акцій, імпрез в Ніжинській вищій школі.

Ключевые слова: інновація, професійна підготовка, благодійність, благодійна діяльність, благодійна акція, імпреза, майбутні фахівці соціальної сфери.

KONONCHUK ANTONINA. *Innovation in the professional training of future specialists of social sphere*

The article substantiates the necessity of introduction the innovations in the process of professional training of future social educators and social workers, taking into account the specifics of their future activities and the educational environment of the university. Possibilities of use the charitable activity in solving social and pedagogical problems and professional formation of future specialists of social sphere are determined. The results of the survey of students of the Nizhyn State University named after Nikolai Gogol concerning the determination of the essence of charity are presented. Characterized charitable action and «impreza» as an innovative forms of personal and professional growth of future specialists in charitable activities, technology and conditions of their organization. The experience of conducting charity action, the «imprezas» in Nizhyn high school is presented.

Key words: innovation, professional training, charity, charitable activity, charitable action, «impreza», future specialists of the social sphere.